

Ten slotte Mohamed Chacha (1955 - 2016)

Dichter met snijdende opinies maakte zich sterk voor Berbers

Een aantal jaar geleden werd op initiatief van de Utrechtse vereniging Syphax een documentaire over Mohamed Chacha gemaakt. "Vlak voor ik vertrok, vroeg mijn moeder hoe lang ik in Europa zou blijven." Hij wist dat hij nooit zou terugkeren naar Marokko en loog tegen zijn moeder. Hij wilde haar geen pijn doen. "Over vijf jaar ben ik terug," antwoordde hij.

Op 22-jarige leeftijd vestigde Chacha zich in 1977 in Amsterdam. Hij woonde het overgrote deel van zijn leven in de Van Woustraat.

Mohamed Chacha werd geboren in het Rifijnse Kabou Yawwa, een verbastering van *cabo de agua*: zeekaap. Ook al was zijn voornaam Mohamed, hij stelde zich consequent voor met Chacha. In zijn dichtbundel *Honger, naaktheid en vlucht voor de honden* staat dat Chacha een vrijwillige balling was. Van dat vrijblijvende vertrek was weinig sprake, omdat Chacha door zijn engagement niet veilig was voor het moorddadige regime van de Marokkaanse koning Hassan II. Nadat Chacha naar Nederland was vertrokken, werd zijn familie door de autoriteiten gepest, geïntimideerd en zelfs onteigend.

Je zou door de inspanningen van de Marokkaanse overheid bijna denken dat Chacha een staatsgevaarlijke oprekkraai was. Maar zoals dat meestal het geval is met paranoïde regimes: het monster zijn ze zelf. Chacha had veel talenten, maar hij bezat niet de gave of wens van anarchie.

Met hulp van de hippiebeweging kreeg hij politiek asiel in Nederland. Hij voelde zich hier thuis en vond al snel zijn weg: naast zijn dichterschap en politiek activisme werkte hij in de

→ 2015

gehandicaptenzorg.

In de jaren negentig begon hij Izouran, een uitgeverij die publicaties van Berberschrijvers verzorgde. Hij gaf grote dichters uit, zoals Walid Mimoun en Ahmed Ziani, en minder gearriveerde schrijvers zoals Mustapha Ayned en Houssein Akrouh.

Ook Chacha's boeken verschenen bij Uitgeverij Izouran. Hij was een van de eersten die in het Berbers schreef, daarmee leverde hij een grote bijdrage aan de literaire Berbertaal op schrift. Hij publiceerde gedichten, romans, korte verhalen en cultureel-antropologisch werk, waarin hij onder meer inging op de waarde van de Rifijnse izran, een epigram.

Zijn kennis van deze izran was enorm en hij bracht de Marokkaanse puntgedichten vaak onder begeleiding van de luit ten gehore op literatuuravonden. Op die momenten articuleerde hij ook vaak zijn afkeer van religie en het Marokkaanse koningshuis. Zo was hij er een groot voorstander van om de Rifrepubliek

in ere te herstellen, een onafhankelijk en seculier Noord-Marokko.

Zijn snijdende opinies en onverbloemde woordkeuze zorgden ervoor dat hij door een deel van het publiek werd gelaakt. Maar Chacha's geëngageerde geest kon niet anders dan de hypocrisie die hij tegenkwam in deze wereld bekritisieren.

Chacha gruwde van het opkomende moslimfundamentalisme in de Marokkaans-Nederlandse gemeenschap. In het tijdschrift *ZemZem* schreef hij een lang gedicht waar dat sterk uit bleek: *Maar de dwaas staat op/hij gehoorzaamt extremisten/zijn lichaam in Amsterdam/de geest in Tora Bora*.

Hij had ook een luchtigere, geestige kant. Op een debatavond sprak schrijver Kader Abdolah een column uit waarin hij zei dat migranten nu eenmaal tien keer harder moeten werken dan autochtonen. Chacha stond op en zei dat hij het nonsens vond en dat hij langzamer ging werken, tien keer langzamer. Maar dat was niet waar. Het afgelopen jaar schreef hij twee romans en een bundel met gedichten voor kinderen.

In het ziekenhuis viel op hoe veel jonge mensen hij op bezoek kreeg. Hij wist contact te houden met de tijd en haar jongelingen.

Chacha werd geboren op een kaap, zijn literaire werk is eveneens een voorgebergte dat over de zee tuurt en waar wij slechts tegenop kunnen kijken.

Als een reiger staar ik in zee. Zonsondergang is een schilderij dat hangt boven de ruimte.
Asis Aynan

Hotel Toren mag verbouwen, na 19 jaar is de vergunning er

Sophie van Oostvoorn
AMSTERDAM

Wat doe je als hotel als je meer ruimte nodig hebt? Verbouwen of een uitbouw maken, dat is duidelijk. Maar wat als je hotel een monument aan de gracht is? Dan ontstaat er zo maar een juridische strijd van negentien jaar over één bouwvergunning.

"Ik geloof dat het de langst lopende bouwprocedure van Nederland is geweest," verzucht Eric Toren, eigenaar van Hotel Toren. Bijna twintig jaar geleden diende hij zijn eerste verzoek in, na diverse gerechtelijke procedures is er nu een overeenkomst: de verhoging van één verdieping met twee extra kamers mag er komen.

Uitzonderlijk dat een bouwprocedure zo lang loopt, zegt ook André van Stigt, als historisch architect onder meer betrokken bij de renovatie van het Olympisch Stadion en de Hallen. De grachtengordel werd in 2010 bestempeld als cultureel erfgoed, maar Van Stigt kan niet zeggen dat dat de reden was: "Eerlijk gezegd vind ik het bizar dat deze zaak zo lang heeft geduurd. Het toont aan dat er weinig helderheid is over het verbouwen van monumenten in de stad, wat zorgt voor dit soort eindeloze procedures."

Kort nadat Eric Toren het hotel van zijn vader overnam in 1991, vatte hij het plan op een verhoging met twee extra kamers te bouwen op het hotel en vroeg de vergunningen aan. Een aantal keer leek de kogel al door de kerk: in 1998 en 2002 werden bouwvergunningen verleend. Maar de Vereniging van Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad (VVAB) en de burens van het hotel wisten daar steeds weer een stokje voor te steken door een zaak aan te spannen tegen de gemeente.

"Wij zien onszelf als een waakhond van het historisch stadsgezicht, daarom waren we bereid zo lang te proce-

'Als waakhond van de historische stad waren we bereid tot lang procederen'

deren," zegt Walter Schoonenberg van de VVAB. "De vorm van de verhoging was een van onze voornaamste bezwaren. Gelukkig zijn we tot een mooie oplossing gekomen. In plaats van een doosvormige verhoging is er nu gekozen voor een schuine kap met dakpannen."

Maar wat zijn dan de richtlijnen voor het verbouwen van een monument? Volgens het Programma van Eisen Kwaliteit Monumenten van de gemeente, een 'beknopte leidraad' van zo'n 23 pagina's, moet de historische waarde in stand blijven. Wat weegt dan zwaarder: een hotel dat wil uitbreiden of de historische waarde van een pand van zo'n 400 jaar oud?

"Het een zou het ander niet mogen bijten," zegt Van Stigt. "Vooropgesteld is dat met de uitbreiding het monument niet mag worden aangetast." Zo kan een pand weer in de oude vorm worden hersteld, wat technisch gezien ook bij Hotel Toren gebeurt. De bovenste verdieping werd er namelijk in de negentiende eeuw afgesloopt.

De gemeente wil weinig kwijt over de kwestie. Een woordvoerder laat weten dat ze blij zijn dat er een overeenkomst is tussen de partijen en waardeert de inzet van de betrokkenen.

NDSM-werf Noorderlicht jubileert

'Hier is

→ Jasper Helmer en Jolien van der Maden.
FOTO
MATS VAN SOOLINGEN